

MICHAELA GRZNÁROVÁ – LADISLAV LENOVSKÝ*

Rímskokatolícka farnosť sv. Cyrila a Metoda v Mississauga ako kultúrny potenciál kanadských Slovákov¹

GRZNÁROVÁ, M. – LENOVSKÝ, L.: Roman Catholic Parish of St. Cyril and Methodius in Mississauga as cultural potential of Canadian Slovaks. *Slavica Slovaca*, 58, 2023, No 3, pp. 555-568 (Bratislava).

The culture and way of life of Slovaks and their descendants living in Canada (in the more than one hundred and fifty years of its existence on the American continent) has undergone several changes due to cultural changes (acculturation and assimilation) and the influence of globalization (and the presence of multiculturalism). These reasons are manifested by unique cultural elements and manifestations of the culture of Slovaks living outside the territory of the mother state. The paper maps and analyses the cultural potential of the Roman Catholic parish of St. Cyril and Methodius in Mississauga in the context of preserving and maintaining the culture and identity of Slovaks in this parish. It deals tangible and intangible cultural heritage, cultural organizations, institutions – associations, events and human resources. There are a number of Slovak institutions in Canada, which play a key role in maintaining the culture and identity of Slovaks. The results of the research can be the basis for further research and represent the status of activity and functioning of the Slovak community in Mississauga – a Roman Catholic Parish as an institution based on ethnic principle. The research material was obtained through short-term field research in April 2023.

Cultural potential, Culture, Religion, Minority, Slovaks in Canada, Cultural Mapping

1. Úvod

Dnešná podoba slovenských komunit v Kanade síce je výsledkom relatívne kontinuálneho migračného procesu, ale dynamika jeho intenzity v čase zadefinovala viaceré, navzájom oddelené fázy prisťahovalectva (v obdobiach rokov 1885–1914, 1922–1938, 1948–1951, 1968–1969),² pokračujúc novodobou migráciou po roku 1989. Poslednú početnejšiu vlnu migrácie Slovákov do Kanady zaznamenávame v priebehu rokov 2002 – 2007. Súčasná migrácia je skôr ojedinelá. Ide najmä o sporadické individuálne príchody jednotlivcov alebo rodín. Aj preto, v porovnaní s masovými prisťahovaleckými vlnami, má súčasná generácia slovenských prisťahovalcov tendencie rýchlo splynúť s majoritným obyvateľstvom a integrovať sa do spoločnosti bez kontaktov s krajanským svetom v Kanade. Súvisí to najmä s väčšou nezávislosťou, s ktorou do Kanady prichádzajú (poznajú jazyk prijímajúcej krajiny, nie sú odkázaní na pomoc starousedlíkov pri usídlení a pod.). Kanada je typickou prisťahovaleckou krajinou, ktorá má sofistikované

* Mgr. Michaela Grznárová, Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií, Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Nám. J. Herdu 2, 917 01 Trnava, ORCID ID: 0000-0001-5644-3036, grznarova2@ucm.sk, prof. PhDr. Ladislav Lenovský, PhD., Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií, Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Nám. J. Herdu 2, 917 01 Trnava, ORCID ID: 0000-0003-3059-5036, ladislav.lenovsky@ucm.sk.

¹ Štúdia je súčasťou riešenia projektu APVV-20-0263 „Aktuálne kultúrotrvné, identifikačné a revitalizačné procesy v prostredí etnických minorít: Slováci v Argentíne a Kanade“.

² Jakešová, E.: Vysťahovalectvo Slovákov do Kanady. Bratislava: Veda, 1981, s. 157.

imigračné systémy a politiky. Slováci v nej síce tvoria len malú etnickú menšinu, tá však už niekoľko generácií vytvára a udržiava si osobitnú minoritnú kultúru.

Slováci v Kanade boli a sú z veľkej miery spoločensky organizovaní na princípe svojich denominácií a farností: rímskokatolícke (tvoria ich prisťahovalci zo Slovenska, prípadne z rumunského Bihoru), gréckokatolícke (ide o Slovákov zo severovýchodného Slovenska) a evanjelické a. v. (to sú prevažne Slováci z Dolnej zeme).³ Náboženstvo a náboženský život zohrávajú v živote Slovákov v Kanade dôležitú úlohu. Kým v USA stáli pri zrode slovenských komunít z významnej miery katolícki a evanjelickí kňazi, situácia v Kanade bola značne odlišná.⁴ Slováci, ktorí prichádzali do Kanady (najmä z USA) za prácou, zakladali svoje farnosti menej organizovane a viac spontánne, podľa vlastnej potreby. Prvé cirkevné spoločenstvá Slovákov v Kanade mali často inojazyčných kňazov.⁵ Rímskokatolícke farnosti s vlastnými kostolmi vznikajú až v 40. rokoch 20. storočia (Toronto, Windsor v Ontariu – 1941 a Montréal v Quebecu – 1944), ďalšie po 2. sv. vojne (Winnipeg, Manitoba – 1949, Hamilton, Ontario – 1950, New Westminster, B.C. – 1960). V 50. rokoch 20. storočia sa začali budovať i gréckokatolícke cirkevné spoločenstvá (Montreal, Toronto, Hamilton, Windsor, Oshawa a Welland) a tiež slovenské evanjelické farnosti (Montreal, Toronto, Windsor, Chatham, Timmins, Bradford, Smithvill). V roku 1952 prichádza do Kanady skupina slovenských jezuitov, ktorá sa usadila vo vlastnom misijnom dome v dnešnom Cambridge (pôvodne Galt, Ontario). O duchovné potreby slovenských veriacich sa starala pravidelne a naprieč celou Kanadou.⁶

Prítomná práca sa venuje komunite Slovákov z farnosti sv. Cyrila a Metoda v Mississauga.⁷ Farnosť počas svojej existencie prešla rôznymi zmenami súvisiacimi so zložením farníkov alebo lokalizáciou kostola.⁸ Farnosť je založená na etnickom princípe (ako slovenská), ale členstvo v nej nie je podmienené etnickou identitou veriaceho. Prvá generácia prisťahovalcov mala tendencie usadiť sa v bezprostrednom susedstve kostola, ďalšie generácie sa postupne presúvali do odľahlejších končín mesta. V súčasnosti vedie farnosť otec Gregor (Grzegorz Nowicki, pôvodom Poliak), ktorý istý čas pôsobil aj na Slovensku. Slovenský jazyk ovláda dokonale, čo bola a je požiadavka členov tohto cirkevného zboru. Tento fakt pozitívne vplýva aj na vysokú početnosť zboru a návštevnosť omší.⁹ V príspevku sa pokúsime definovať túto náboženskú komunitu

³ Lenovský, L. – Slobodová, Nováková K.: Culture – Religion – Ethnicity (Alliance of Identities in the Environment of Foreign Slovak Communities). In: Religions, 2021, 12 (10), 883, s. 1-13, <https://doi.org/10.3390/rel12100883>.

⁴ Mihál, O.: Slováci v Kanade svojimi očami. Slovak Canadian Cultural and Heritage Centre, Toronto, 2002, s. 61.

⁵ Kirschbaum, J. M.: Slovaks in Canada. Ontario: Canadian Ethic Press, Toronto, 1967, s. 223.

⁶ Jakešová, E.: Kanada. In: Sprievodca slovenským zahraničím. Bratislava: Dom zahraničných Slovákov, 2000, s. 136.

⁷ Slováci sa v Toronte začali organizovane stretávať okolo roku 1927. V tomto období sa zúčastňujú svätých omší v poľskom kostole sv. Stanislava v centre Toronta. Neskôr slovenskí veriaci vzniesli požiadavku mať slovenského kňaza, ktorý by slúžil omše v slovenskom jazyku pre Slovákov. Slovenské spolky neskôr žiadajú vetvu Prvej katolíckej slovenskej jednoty v USA o pomoc pri riešení otázky zabezpečenia slovenského kňaza pre komunitu Slovákov. V roku 1934 prichádza z USA do Toronta otec Michael Schuba. Prvú svätú omšu pre Slovákov v Toronte slúžil 22. apríla 1934. Viac o tom pozri: Vano, J. – Rabansky, E. – Drblik, A. – Konecny, H. – Mitro, A. – Jursa, E. – Kuris, M. – Cechovska, M. – Golla, T.: Sts. Cyril and Methodius Slovak Catholic Church Mississauga 75th Anniversary. Toronto, 2008, s. 144.

⁸ Okolo roku 1940 začali slovenskí farníci rozmyšľať o výstavbe slovenského kostola, ktorý sa im podarilo postaviť prevažne svojpomocne. Kostol bol vysvätený 9. novembra 1941 a jeho sídlom bolo širšie centrum Toronta (34 Claremont Street). Neskôr, najmä z dôvodu kapacitných možností centra a potrieb parkovacích miest pre farníkov, ktorí už neboli usídlení v bezprostrednej blízkosti kostola ako ich predkovia, museli farníci vzniknutú situáciu znova riešiť. Postavili nový kostol, kde vedeli zabezpečiť dostatok parkovacích miest. Starí i noví farníci úzko spolupracovali na výstavbe nového kostola. Organizovali dobročinné bazáre a rôzne predaje, aby získali finančné prostriedky na novú stavbu. Nová budova kostola dnes sídli na 5255 Thornwood Drive Mississauga.

⁹ Nedeľné omše sú vo farnosti organizované nasledovne: o 9.00 hod. – omša v anglickom jazyku. Túto omšu navštevujú najmä Slováci, ktorí už aktívne nepoužívajú slovenský jazyk v bežnom styku. O 11.00 hod. je omša v slovenskom jazyku. Po omšiach sa Slováci stretávajú vo farskej hale. Ide o neformálne stretnutia, kde spolu diskutujú. Ženy zo spolku

ako etnickú minoritu, a to prostredníctvom mapovania jej kultúrnych hodnôt. Na základe zistení identifikujeme tieto prvky a definujeme farnosť ako faktor udržiavania jazyka, kultúry a identity jej členov.

2. K metodike výskumu

Príspevok pozostáva z informácií, ktoré boli získané prostredníctvom heuristiky a terénneho výskumu.¹⁰ Heuristika bola zameraná na získanie a štúdium literatúry a prameňov o problematike migrácie,¹¹ o Slovákoch v Kanade¹² a o skúmanej lokalite/komunitě.¹³ Terénny výskum bol krátkodobý (týždňový). Na získanie a analýzu informácií bola použitá metóda mapovania kultúrneho potenciálu.¹⁴ Podstatou metódy je mapovanie a hodnotenie kultúrneho potenciálu nachádzajúceho sa v skúmanej lokalite/spoločenstve. Ide o súhrn kultúrnych hodnôt – kultúrnych javov a ich jednotlivých zložiek. Kultúrny potenciál tvorí päť zložiek: kultúrne dedičstvo/kultúra, kultúrne organizácie a inštitúcie, kultúrne podujatia a produkty, kultúrna infraštruktúra a ľudské zdroje. Všetky súčasti kultúrneho potenciálu je potrebné najskôr identifikovať, pomenovať, klasifikovať a určiť ich hodnotu, aby bolo možné premeniť ich na kultúrny kapitál v kontexte možnosti ich využitia. Kultúrny potenciál nie je v skúmanom priestore rozmiestnený rovnomerne. Jeho využívanie je determinované demografickými, socioekonomickými a inými faktormi. Čím vyšším kultúrnym potenciálom minorita disponuje, tým väčšie sú vyhliadky zachovania etnických znakov do budúcnosti.¹⁵ V prípade predmetnej práce nejde o komplexné mapovanie všetkých prvkov kultúrneho potenciálu v skúmanom území, ale o vybrané prvky z viacerých kategórií, ktoré najviac súvisia s činnosťou slovenskej komunity.

pripravila pre farníkov šišky a kávu, ktoré predávajú. Ide o dobročinné predaje. Výtazok z predaja darujú na činnosť kostola. Tieto stretnutia sú mimoriadne obľúbené v komunite Slovákov, najmä pre deti predstavujú neoddeliteľnú súčasť nedele, ktorú trávia s rodinou. Často je to pre mnohých jediné miesto, kde majú možnosť kontaktu so societou Slovákov. ... „na šišku sa tešia celý týždeň ...“ (žena, 47 r.). Výskum bol realizovaný počas veľkonočných sviatkov. Počas Kvetnej nedele (2. apríla 2023) mohlo byť na anglickej omši okolo 220 veriacich. Približne rovnaký počet veriacich bol aj na slovenskej omši. Počas Veľkonočnej nedele (9. apríla 2023) sa počet veriacich ešte o niečo zvýšil (cca na 280 veriacich). Počty veriacich sú odhadom autorky. Počet miest na sedenie v kostole predstavuje približne 220 miest.

¹⁰ Týždňový terénny výskum vo farnosti prebiehal v apríli 2023, bol súčasťou mesačného študijného výskumného pobytu autorky v Kanade.

¹¹ K problematike migrácie pozri bližšie najmä Divinský, B.: Zahraničná migrácia v Slovenskej republike – stav, trendy, spoločenské súvislosti. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2005 a tiež Divinský, B.: Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EU (2004 – 2008). Bratislava: Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. O dôvodoch a motívaciách migrácie píše Koser, K.: International Migration. A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2007. O klasifikácii migrantov ako pracovnej sily bližšie pozri Stalker, P.: The No-Nonsense Guide to International Migration (No-Nonsense Guides). Oxford: New Internationalist, 2008.

¹² O Slovákoch v Kanade pozri najmä Bartalská, E.: Sprievodca slovenským zahraničím. Bratislava: Dom zahraničných Slovákov, 2001; Bartalská, E.: Slovenská Amerika. Bratislava: Gabriela Fila Advertising, 1999; Bielik, F.: Vystažohalectvo a život krajanov vo svete. In: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Martin: Matica slovenská, 1982; Jakešová, E.: Vystažohalectvo Slovákov do Kanady. Bratislava: Veda, 1981; Lenovský, L. – Slobodová Nováková, K.: Culture – Religion – Ethnicity, c. d.; Minár, I.: Americkí Slováci a Slovensko 1880 – 1982. Bratislava: 1994; Paučo, J.: Slovenskí priekopníci v Amerike. Cleveland: Prvá katolícka slovenská jednota, 1972; Stolárik, M.: Slovak Migration from Europe to North America, 1870 – 1918. Rim: Slovak Studies, 1980, s. 5-24; a Stolárik, M.: Slovenskí prisťahovalci a ich postoje v rokoch 1885 – 1919. In: Historický časopis, 1989, roč. 37, č. 6, s. 806-819; Valčo, M. – Valčová, K.: Preserving Tradition: The Importance of Religion in the Experience of Slovak Immigrants to Canada. In: THEOLOGOS, 2023, roč. 25, č. 1, s. 139-151.

¹³ K problematike o farnosti v Mississauga: Vano, J. – Rabansky, E. et al.: Sts. Cyril and Methodius Slovak Catholic Church Mississauga 75th Anniversary, c. d., s. 144; Mihál, O.: Slováci v Kanade svojimi očami, c. d.; Bulletin farnosti Sv. Cyrila a Metoda v Mississauga dostupný na www.slovakparish.ca, www.tkkbs.sk.

¹⁴ Pozri Lenovský, L. – Čukan, J. – Dubská, M. – Michalík, B.: Hodnotiaci model kultúrneho potenciálu. Nitra: UKF v Nitre, 2014.

¹⁵ Čukan, J. – Kurpaš, M. – Michalík, B. – Pap, M. – Žabenský, M.: Kultúrny potenciál Slovákov v Srieme. Báčsky Petrovec: Slovenské vydavateľské centrum, 2018.

Súčasťou výskumu bolo pozorovanie a rozhovory s respondentmi – slovenskými členmi farností, členmi slovenských spolkov a rodičmi detí navštevujúcich slovenskú školu.

Prostredníctvom heuristiky boli získané informácie a poznatky typu *emic*,¹⁶ terénnym výskumom boli získané informácie a poznatky typu *etic*¹⁷ zamerané najmä na súčasnosť. Názo-ry a postoje respondentov v kontexte výskumu považujeme za rovnako dôležité, relevantné a rovnocenné.

3. Výskumná lokalita

V Toronte (podľa Kanadského Slováka)¹⁸ evidujeme najväčšiu komunitu Slovákov v Kana-de. K slovenským koreňom sa hlási okolo 12 000 obyvateľov. V oblasti Toronta pôsobia štyri farnosti – dve rímskokatolícke, gréckokatolícka a evanjelická.¹⁹ Ich územná pôsobnosť nie je vymedzená ani ohraničená geograficky.

Členovia cirkevného zboru pri skúmanej farnosti sú nielen z lokality Mississauga, kde sa farnosť aj kostola nachádzajú, ale aj z okolia, ktorého rádius je približne 100 km. Farnosť v súčasnosti registruje asi 330 rodín, z toho je približne 90 % Slovákov alebo slovenského pôvodu. Prevažná väčšina z nich sú imigranti a ich potomkovia z predošlých migračných vln. Okrem toho sú členmi aj Slováci prisťahovaní „len nedávno“.²⁰ Prirodzenou súčasťou miestneho spoločenstva farníkov sú aj inoetnickí rímskokatolíci z bezprostredného okolia kostola, v menšej miere i štvrte.²¹

4. Kultúrne dedičstvo

V skúmanej komunite je možné identifikovať niektoré prvky kultúrneho dedičstva, ktoré majú etnoidentifikačnú funkciu.

4. 1. Hmotné kultúrne dedičstvo, archívne dokumenty

Archívne dokumenty (matriky vysluhovaných sviatostí – krst, birmovanie, prvé sväté prijímanie, sobášne a úmrtné knihy) sa nachádzajú na farskom úrade rímskokatolíckej farnosti sv. Cyrila a Metoda v Mississaugu.²² Všetky spomínané dokumenty sú napísané v anglickom jazyku. Niektoré poznámky a komentáre sú v uvedené v latinskom jazyku.

Knih krstov má najstarší záznam z roku 1934 (29. apríl). Zapisovanými údajmi sú dátum narodenia a dátum krstu, meno, pohlavie a legitimita dieťaťa, mená a vierovyznanie rodičov, miesto bydliska, mená a vierovyznanie krstných rodičov, meno kňaza vysluhujúceho krst a prípadne aj ďalšie komentáre.

Knih prvých svätých prijímaní má prvý záznam zo 16. júna 1935 a sviatosť svätého birmovania sa v tejto farnosti prvýkrát vysluhovala dňa 14. júla 1935. Prvý záznam zo sobášnej knihy manželstiev je z roku 1934 (11. júl).

Knih úmrtí obsahuje údaje o zosnulom, najmä dátum úmrtia, meno zosnulého/zosnulej a jeho/jej manželky/manžela, pohlavie, vek úmrtia, príčina smrti, údaj o vykonaní sviatosti po-

¹⁶ Pohľad (bádateľa) „zvonka“.

¹⁷ Pohľad (člena skupiny, society) „zvnútra“.

¹⁸ Kanadský Slováč – týždenník, vydávaný v Kanade od roku 1942, vychádza podnes.

¹⁹ Katolícky kostol sv. Cyrila a Metoda (adresa: 5255 Thornwood Drive v Mississaugu), Katolícka katedrála Matky Božej (byzantského obradu; adresa: 257 Shaw St. v Toronte), Slovenský evanjelický kostol augsburského vyznania sv. Pavla (adresa: 1424 Davenport, Rd. v Toronte), Slovenská katedrála Premenenia Pána (adresa: 10350 Woodbine Ave., Markham).

²⁰ V súčasnosti evidujeme vo farnosti asi 330 rodín, konštatoval otec Gregora, správa farnosti, farár.

²¹ Ja im hovorím susedia, otec Gregor tak nazýva ostatných farníkov, ktorí nie sú slovenského pôvodu.

²² Sídlo farnosti: 5255 Thornwood Drive, Mississauga, ON, L4Z 3J3, mail: office@slovakparish.ca.

mazania chorých, miesto a dátum pohrebu, meno farára slúžiaceho pohrebný obrad a ďalšie poznámky. Prvý pohreb sa konal vo farnosti 21. mája 1934.

4. 2. Knižničné fondy

Výskum nepreukázal existenciu významnejších historických knižničných fondov.

Farnosť disponuje príručnou detskou knižnicou. Založila ju v spolupráci s farským úradom učiteľka Dagmar Kramariková, ktorá viedla slovenskú triedu v Mississauga ostatných desať rokov.²³ Knižnica je umiestnená pred vstupom do spoločenskej miestnosti kostola (farská hala) a funguje na princípe „požičaj, prečítaj a vráť“. Obsahuje prevažne detskú literatúru, encyklopédie a školské atlasy v slovenskom jazyku. Rodičia aj deti z farnosti prítomnosť knižnice vítajú. Knihy sa požičiavajú aj v čase trvania omše, hlavne pre najmenšie deti.

4. 3. Historické, urbanistické a stavebné štruktúry

Farský kostol sv. Cyrila a Metoda²⁴ s príslušným areálom je centrom nielen náboženského života farníkov, ale aj komunitného života Slovákov v Mississauga a širokom okolí vrátane Toronta. Areál kostola tvorí záhrada s lavičkami a pamätnou tabuľou zasvätenou Panne Márii.²⁵ Pred hlavným vchodom do kostola sa nachádza súsošie Piety spolu s dreveným krížom.²⁶ Vchod do kostola je bezbariérový. Parkovisko a toalety sú súčasťou areálu. Budova kostola je postavená v modernom štýle, pričom architektúrou symbolicky pripomína trojvršie štátneho znaku Slovenskej republiky v podobe troch striech s dvojkrížom na každej z nich. Interiér kostola je zdobený šiestimi vitrážovými oknami. Centrálné časti okien zobrazujú scény z Nového zákona. V spodnej časti okien sú zobrazenia významných kostolov a pútnických miest na Slovensku: Šaštín, Trnava, Nitra, Košice, Levoča a Staré Hory.

Oltár kostola a vyobrazenia krížovej cesty sú originálne súčasti prenesené z pôvodnej budovy prvého kostola. Krstiteľnica v prednej časti kostola vľavo je ústredným prvkom tohto priestoru a symbolicky oddeľuje vonkajší svet (ako profánny) od vnútorného svet (ako sakrálneho).

Kaplnka a sakristia spolu s farským úradom a bytom pre farára tvoria jeden funkčne usporiadaný komplex. Priestoru pred vstupom do kostola dominuje veľkoformátový obraz slovanských vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda od slovenskej autorky žijúcej v Kanade.²⁷ Súčasťou areálu je aj hala pod kostolom s kapacitou 250 hostí a s plne vybavenou kuchyňou. Využíva sa na duchovné, spoločenské a kultúrne podujatia. V exteriéri sa nachádza socha Martina Kukučina, ktorej autorom sochy je významný chorvátsky sochár Ivan Meštrović.²⁸

²³ V súčasnosti vedie slovenskú triedu v rámci programu *Heritage Languages* učiteľka Iveta Onderčová (vysokoškolské štúdium absolvovala na Univerzite Komenského v Bratislave na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte). Zároveň je členkou farnosti sv. Cyrila a Metoda v Mississauga. V rámci prípravy na prvé sväté prijímanie vyučuje tiež deti náboženstvo. Vyučovanie náboženstva prebieha v priestoroch fary, vždy po skončení sv. omše v nedeľu.

²⁴ Prvý slovenský farský kostol sv. Cyrila a Metoda situovaný v širšom centre Toronta (34 Claremont Street, Toronto) bol vysvätený 9. novembra 1941, súčasný kostol sv. Cyrila a Metoda v Mississauga (5255 Thornwood Drive, Mississauga) bol vysvätený 12. mája 1996.

²⁵ Nápis v angličtine: *In honour of our Blessed Mother Mary this prayer garden is dedicated as a memorial to the deceased and living members of the Holy Rosary society of Sts. Cyril and Methodius Parish.*

²⁶ Drevený kríž darovala Veta 785 slovenským jezuitom v Cambridge (Ontario) v roku 1974, dnes tvorí súčasť areálu kostola sv. Cyrila a Metoda Mississauga.

²⁷ Autorka obrazu, Slovenka žijúca v Kanade, Marta Brestovansky (*1937 – †1999), pochádzala z mesta Orillia (Ontario, severne od Toronta). Obraz sv. Cyrila a Metoda darovala farnosti spolu s obrazom Panny Márie Fatimskej, ktorý patrí ku kaplnke.

²⁸ Sochu Martina Kukučina po zániku misijného domu darovali farnosti slovenskí jezuiti z Cambridge. Socha bola zhotovená v 3 odliatkoch. Ďalšie dva odliatky sa nachádzajú v Bratislave (Medická záhrada) a v Oregone v USA (areál University of Oregon). Viac o svetoznámej soche Martina Kukučina pozri v práci Rapošová, M.: Neuveriteľný príbeh

4. 4. Nehmotné kultúrne dedičstvo, jazykové prejavy, nárečia

Základom jazyka, ktorý na vzájomnú komunikáciu využívajú slovenskí farníci v Mississauga, sú prevažne východoslovenské, v menšej miere aj západoslovenské nárečia, čo sa, logicky, zhoduje so zdrojovými regiónmi slovenskej imigrácie do oblasti. Až 90 % respondentov terénneho výskumu pochádzalo z týchto regiónov.²⁹ V bežnej komunikácii členov skúmanej komunity je vplyv angličtiny veľmi veľký. Mnohé slová sú nahradené anglickými variantmi (napr. „*bude graduovať*“³⁰ – bude končiť školu). Všetci respondenti ovládali slovenský aj anglický jazyk. V domácom prostredí a na fare prevláda ako komunikačný jazyk slovenčina, a to najmä v generácii seniorov a v strednej generácii. V prípade mladšej generácie sa používa aj anglický jazyk, a to v takej miere, že je možné definovať ho ako ohrozenie.³¹ Dôvodom je fakt, že deti a mládež v prostredí mimo domova a fary, prirodzene, používajú výhradne angličtinu. Niektorí z nich slovenčinu neovládajú, ale rozumejú jej. Význam funkčných medzigeneračných vzťahov tu stúpa práve z dôvodu udržania kontinuity znalosti a používania jazyka predkov.

4. 5. Historické udalosti

V kolektívnej pamäti týchto Slovákov sa zachovali nasledovné zmienky o miestnych historických udalostiach:

- 9. novembra 1941 – slávnostné posvätenie slovenského kostola (34 Claremont Street, Toronto, ON) arcibiskupom McGuiganom,
- 12. mája 1996 – nového kostola v Mississauga (5255 Thornwood Drive, Mississauga, ON, L4Z 3J3), oficiálne požehnaného jeho excelenciou Aloysiusom Ambrosicom, arcibiskupom z Toronta,
- v júni 2002 v rámci oficiálnej štátnej návštevy Kanady navštívil farnosť sv. Cyrila a Metoda v Mississauga prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster s manželkou,
- v júli 2002 v rámci Svetového dňa mládeže farnosť poskytla pre pútnikov zo Slovenska stravu, ubytovanie a rodinné zázemie. Pre pútnikov zorganizovala zájazdy a výlety (Niagara Falls, púť do Midlandu, do kostola kanadských mučeníkov, výlet loďou v Toronto Harbour).³²

4. 6. Kalendárny cyklus

Kalendárny cyklus sviatkov sa i tu výrazne prelína s cirkevnými sviatkami. Veľkonočné sviatky: Palmová nedeľa – na sv. omši je prítomný obrad posvätenia bahniatok (jaburiatka/prúty vŕby), ktoré si farníci prinášajú na posvätenie. Okrem toho sa v tento deň organizuje bazár. Vo Veľkom týždni sa koná pobožnosť Krížovej cesty každý deň ráno o 9.00 hod. Podľa tradície, zvony ani v tomto v kostole v období od Zeleného štvrtka do večera Bielej soboty nezvonia. Zvyk rapkania miesto zvonenia výskum nepreukázal. Sviatosť posvätenia veľkonočných pokrmov – košíkov s jedlom (šunka, hrudka, klobásy, vajíčka) sa vo farnosti v Mississauga realizuje hlavne na Bielu sobotu, prípadne i na Veľkonočnú nedeľu.

pohrebu a sochy Martina Kukučina. In: Literárny týždenník, 2018, č. 17 – 18, s. 4-5. a tiež Rapošová, M.: *Dráma medzinárodnej sochy Martina Kukučina*. Martin: Slovenská národná knižnica, 2022.

²⁹ Informátori sa medzi sebou rozprávali prevažne v nárečí; používali východoslovenské nárečia. V rozhovoroch však prechádzali do spisovnej slovenčiny, často však do prehovorov presakovali anglické slová, napr.: *V lete cez holidai chodíme na Slovensko* (muž, 44 r.).

³⁰ *Naša staršia céra bude budúci rok graduovať* (žena, 47 r.), hoci toto lexikálne prevzatie do slovenčiny preniklo vďaka latinčine.

³¹ *Céry hovoria doma po slovenski, ale keď sa hádajú spolu, prejdú hneď do angličtiny* (muž, 53 r.).

³² Svetový deň mládeže v Toronte (23. – 28. júla 2002) – posledné stretnutie mladých z celého sveta so svätým Otcom Jánom Pavlom II. Pre farnosť mala táto udalosť mimoriadny význam aj v tom, že veľa Slovákov sa tu následne usídlilo: *Prišla som povodne na Svetový deň mládeže roku 2002 no a zostala som tu doteras, veľa Slovákov tak urobilo fiedy* (žena, 44 r.).

Vianočné sviatky: Okrem tradičných náboženských obradov počas celého vianočného obdobia, vrátane adventu, je dôležitým podujatím vianočný bazár. Bazár má charitatívny rozmer a výťažok/zisk z predaja sa poukazuje na farský účet. Na bazári sa zúčastňujú nielen miestni farníci, ale aj Slováci z iných farností, alebo inej/bez náboženskej príslušnosti.³³

4. 7. Rodinný cyklus

Obyčaje rodinného cyklu sú tu úzko spojené s cirkevnými obradmi. Vzťahujú sa predovšetkým na obyčaje pri narodení (najmä krst) a počas detstva a dospievania (prvé sväté prijímanie, birmovanie), ďalej svadobné obyčaje a pri úmrtí. Sviatosť krstu i v súčasnosti predstavuje významnú udalosť s následnou oslavou – krstinami. Na krste sa zúčastňujú aj rodičia dieťaťa a širšia rodina, ktorá je pozvaná na slávnostný obed. Prvé sväté prijímanie absolvujú deti, ktoré sú v druhom ročníku základnej školy. Rodičia rozhodujú o tom, či bude obrad prebiehať v slovenskom, alebo anglickom jazyku.³⁴ Sviatosť birmovania vykonáva každé dva roky biskup z Toronta. Cirkevné sobáše sa tu konajú zriedkavo. Rozlúčka so zosnulým prebieha v pohrebnom dome, ktorý vyberá a rezervuje rodina zosnulého. Koná sa zväčša v predvečer pohrebu. Súčasťou obyčají pri úmrtí je omša za zosnulého. Najrozšírenejším spôsobom je kremácia (dnes až 90%). Niektorí Slováci si želajú, aby boli ich pozostatky uložené na Slovensku.³⁵

4. 8. Kultúrne organizácie a inštitúcie, kultúrna infraštruktúra

Hlavným prvkom kultúrnej infraštruktúry je farská hala, ktorá bola postavená v roku 1996 a odvtedy sa využíva aj spolu s kostolom. Priestory sú vo vlastníctve farnosti a sú v dobrom technickom stave. Hala je verejne dostupná (možnosť prenájmu za poplatok). Prenajíma si ju napríklad aj FS Východná Slovak Dancers. Farská hala pozostáva z javiska a veľkej sály, ďalej z kuchyne a príľahlých skladových priestorov a sociálnych zariadení. Smerom od ulice sa nachádza parkovisko, ktoré je súčasťou farského areálu. Farská hala je jedinečným spoločenským priestorom a prevažná časť podujatí Slovákov sa odohráva práve tu.³⁶

4. 8. 1. Spolok svätého ruženca

Spolok začal svoju činnosť skôr, ako vznikla farnosť. Hlavným účelom založenia spolku dňa 8. marca 1931 bola potreba modlenia sa svätého ruženca (každý deň radostný, bolestný a slávnostný ruženec, od roku 2002 nové ružencové tajomstvo – ruženec svetla, ktorý zaviedol pápež Ján Pavol II). Členovia spolku založili a udržiavajú tradíciu modlenia sa ruženca pred nedeľnou sv. omšou. Spolok podporuje farnosť finančne (organizuje charitatívny veľkonočný bazár na Palmovú nedeľu) a duchovne. Počas celého roka zabezpečuje liturgické predmety, organizuje zájazdy po celej Kanade i USA. Každoročne organizuje výročnú sv. omšu za živých i zosnulých

³³ *Ja nechodím sem do kostola, ja vobec nechodím do kostola neni som verjaca, vjem ale, že tu bývajú tieto trhi, tak som prišla aj s cėrou, kúpili sme klobáski a šiški – cėra to zbadala a hnet chcela, pozná to, lebo ket bola malá ešte, moja mama, jej babka, robila presne takėto šiški ... my bėvame asi hodinu autom odiaľto* (Žena, 43 r.)

³⁴ *Podľa toho ako sú členovia rodiny zdatní v jaziku* (Žena, 54 r.). V súčasnosti vedie prípravu detí (pred prvým svätým prijímaním v kostole) Iveta Onderčová, vždy po omši a v slovenskom jazyku. V šk. roku 2022/23 sa prihlásili 4 deti na prvé sväté prijímanie v slovenskom jazyku a 3 deti (slovenského pôvodu) v anglickom jazyku.

³⁵ *V máji idem do Pješt'an, odjnest' mojho muža v urne na cintorín. Tak si to želal, bude to pre mňa veľmi náročná cesta* (Žena, 80 r.). Otec Gregor, farár, sa vyjadril, že za jeho pôsobenia v tejto farnosti asi 5 % Slovákov bolo pochovaných na Slovensku: *Za mojho posobenja tu vo farnosti, asi pet percent Slovákov tak urobilo.*

³⁶ Existujú výnimky, keď sa podujatia zorganizujú aj mimo farskej haly, napr. FS Východná Slovak Dancers plánuje v roku 2024 organizovať oslavu 40. výročia založenia súboru. Na túto udalosť bude hľadať aj iné (väčšie) priestory, lebo kapacita farskej haly nebude stačiť.

členov spolku (spolu s výročným obedom) a od septembra do júna zabezpečuje prípravu a predaj kávy a šišiek pre veriacich v nedeľu po omši.

4. 6. 2. *Prvá slovenská katolícka únia*³⁷ – *Jednota: pobočka 785*

Pobočka 785³⁸ založil 10. augusta 1927 Andre Novak. Ide o jednu z najstarších slovenských organizácií v Toronte. Spolok ponúkal podporu Slovákom v núdzi (najmä príspevkov na pohreb a pomoc sirotám). Počas celej svojej existencie rôznymi spôsobmi podporuje slovenských kňazov i slovenskú kultúru. V súčasnosti ich finančná výpomoc nie je taká nevyhnutná, ako bola v minulosti. Pobočka každoročne organizuje spoločensko-kultúrne podujatia (divadelné predstavenia, folklórne festivaly, tanečné zábavy), golfové a kolkové turnaje. V spolupráci s farnosťou pripravuje vianočný večierok pre deti na sviatok sv. Mikuláša, Deň slovenského rodinného pikniku a Komunitné raňajky. Spolok finančne prispel aj na stavbu minulého i súčasného kostola a naďalej podporuje farnosť v jej činnosti.

4. 6. 3. *Craft Group*

Spolok vznikol z iniciatívy farníčov Mary Lizewski a Maureen Jursa v roku 1995, v období pred dokončením stavby nového kostola v Mississauga. Členovia spolku sa starajú o výzdobu kostola, zabezpečujú nákup a výsadbu kvetov vo farskom areáli. Finančne podporujú kostol z charitatívnych bazárov. Predávajú ručne robené kvetinové dekorácie (najmä vianočné a smútočné vence). Každoročne organizujú vianočný bazár. Tento spolok zabezpečil kompletne vybavenie farskej kuchyne a zariadenie fary.

4. 6. 4. *Východná Slovak Dancers* – *folklórny súbor*

V roku 1984 zakladajú v Toronte slovenskí nadšenci folklóru skupinu St. Mary's dancers, neskôr Dolina a napokon sa názov ustálil v súčasnej podobe – Východná Slovak Dancers. Počas svojho pôsobenia súbor vytvoril rozsiahly repertoár slovenských ľudových tancov z viacerých regiónov Slovenska. Súbor účinkoval po celej severnej Amerike a na Slovensku sa predstavil prvýkrát v roku 1990 (na folklórnom festivale Východná a folklórnom festivale Detva v programe Krajanská nedeľa). V súčasnosti súbor pozostáva zo štyroch skupín: Junior (5 – 10-ročné deti), Intermediate (10 – 16-ročné deti a mládež), Senior (od 16 rokov) a Vintage (bývalí tanečníci súboru, revitalizovaná zostava). Súbor prešiel generačnou výmenou a aktuálne ho vedie umelecká vedúca Miriam Normore (rod. Valová). Každoročne organizujú nábor nových členov. Deti prijímajú od veku 5 rokov. Počet členov je podľa vedúcej folklórnej skupiny optimálny v každej skupine.³⁹ V súbore často pôsobia celé rodiny. Pre členstvo sú dôležité aj priateľské vzťahy („Chodí môj kamarát, tak chodím i ja.“).⁴⁰ V spolupráci s farnosťou súbor každoročne organizuje Jarný ples, kde zabezpečuje kultúrny program. Východná Slovak Dancers nemá vlastnú hudobnú zložku. Príležitostne spolupracuje s folklórnym súborom Zemplín zo Slovenska. Aktuálne sa súbor pripravuje na oslavu 40. výročia založenia, ktorej súčasťou má byť slávnostný program v spolupráci s FS Zemplín a ich hudobným zoskupením. Folklórny súbor intenzívne spolupracuje s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚŠZZ). Každoročne žiada o finančnú dotáciu na prenájom farskej haly,⁴¹ na technické zabezpečenie, nákup krojov, organizovanie workshopov

³⁷ Prvá slovenská katolícka únia, zakladateľom bol Štefan Furdek v roku 1890 v USA.

³⁸ Členská základňa spolku dosiahla svoj vrchol v 50. – 70. rokoch 20. storočia.

³⁹ *Aktuálne máme celkom dobré počty v skupinách, je to dostačujúce pre prácu.* (žena, 43 r.)

⁴⁰ Tak sa vyjadrila Miriam Normore, vedúca FS.

⁴¹ V roku 2022 získal FS finančnú podporu od ÚŠZZ vo výške 1 500 eur na prenájom priestorov za účelom tanečných nácvikov, v roku 2023 na ten istý účel získali 2 000 eur. Bez podpory ÚŠZZ by mal FS vážne problémy s platením

a pod.⁴² Pre zvýšenie kvality súboru je potrebná odborná pomoc a spolupráca so Slovenskom, najmä v oblasti tanečnej pedagogiky a choreografie. Finančná pomoc SR je v prípade tohto súboru opodstatnená a adresná. V zabezpečení súboru abscentuje krojáreň a krojárka.

4. 6. 5. Slovenská škola

Výučba slovenského jazyka tu prebieha v rámci programu *Heritage Languages*⁴³ v Katolíckej škole Sts. Martha and Mary Catholic School of Mississauga.⁴⁴ Deti Slovákov navštevujú školu vo veku od 4 do 14 rokov. V školskom roku 2022/23 bolo v triede zapísaných 24 žiakov. Aktívne a pravidelne sa na vyučovaní zúčastňovalo 16 z nich.⁴⁵ Vyučovanie slovenského jazyka prebieha počas školského roka každú v sobotu v čase od 9:00 do 11:30. Vyučovanie vedie Iveta Onderčová, ktorá ho prispôsobuje úrovni znalosti jazyka zapísaných žiakov. Táto úroveň je mimoriadne rozmanitá, čo vyžaduje od učiteľky veľké úsilie a didaktické zručnosti. Vyučovanie je založené na kreatívnych projektoch a aktivitách vo forme *škola hrou*. Deti sa učia čítať a písať, jazyk spoznávajú najmä prostredníctvom slovenských piesní, riekaniek a rozprávok. Slovenská trieda tu predstavuje jedinečný priestor pre deti Slovákov. Vytvárajú priateľské skupiny v rámci rovesníkov. Väčšina z nich navštevuje aj folklórny súbor, čo vytvára ideálne prepojenie vzdelávania, výchovy a zábavy. Ide o deti, ktoré sa narodili v Kanade a so slovenčinou sa, mimo domova, môžu stretnúť len v sobotnej škole, vo folklórnom súbore a v kostole.

5. Organizované podujatia a kultúrne produkty

Nie všetky podujatia organizované farnosťou sú založené výlučne na etnickom princípe. Slovenskí farníci sú však prítomní pri všetkých. Ich činnosť a aktivita je dobrovoľná. Farnosť sv. Cyrila a Metoda im ponúka zázemie na realizáciu. V období pred kovidom farnosť obzvlášť podporovala stretnutia mladých farníkov, pre ktorých organizovala lyžiarske výcviky a spoločenské stretnutia. V súčasnosti sa tieto podujatia neorganizujú.

Na sviatok svätého Mikuláša farnosť v spolupráci s folklórnym súborom Východná Slovak Dancers a slovenskou školou pre deti každoročne organizuje večierok. Na toto podujatie rodičia prihlasujú svoje deti vopred, lebo farnosť pre ne pripravuje darčkové balíčky. Súčasťou večierka je kultúrny program, v ktorom účinkujú deti zo slovenskej školy a folklórneho súboru. Na tomto podujatí sa zúčastňujú aj neslovenskí farníci a Slováci, ktorí inak farnosť nenavštevujú. Podujatie je mimoriadne obľúbené a zúčastňuje sa ho približne 70 detí.

Odpust (na sviatok Sv. Cyrila a Metoda) farnosť každoročne slávi vo februári. Po omši sa farníci stretávajú na slávnostnom obede v hale kostola. Obed zabezpečujú dobrovoľníci farnosti. Prostriedky získavajú zo vstupného. Farnosť ročne organizuje aj *spoločné raňajky* pre farníkov. Zvyčajne sa na nich zúčastňuje približne 150 farníkov, prevažne Slovákov.

prenájmu haly. Finančné prostriedky získava najmä za honoráre z vystúpení či z dobročinných organizácií, ktoré súbor finančne podporia. O financie sa stará vedúca FS, ktorá sa v otázke financií vyjadrila: *Ak treba peniaze, nájdem* (vedúca FS Mima Normore).

⁴² Tréning jednotlivých tanečných skupín prebieha 1x do týždňa, prípadne podľa potreby (napr. pred vystúpením, zájazdmi atď.) aj viackrát. Tréning skupín: pondelok – Junior, utorok – Senior, streda – Intermediate, nedeľa – Vintage. Počty členov jednotlivých skupín FS sa líšia, predstavujú skupinu 10 až 15 členov.

⁴³ V roku 1977 ministerstvo školstva v Ontariu vytvorilo program *Heritage Languages*, v rámci ktorého mohli etnické komunity požiadať o vyučovanie vo svojom jazyku. Provincia plne podporovala i podporuje žiakov základných škôl, viac o tom pozri Stolárik, M.: *Slovak Communities in the Ottawa Valley*. In: *Ottawa Making a Capital*. University of Ottawa Press, 2001, s. 263–277.

⁴⁴ Škola funguje pod správou Dufferin Peel Catholic District School Board, The Adult and Continuing education department – international languages. Je vzdialená asi 20 minút chôdze od budovy kostola.

⁴⁵ Na porovnanie v roku 2008 navštevovalo školu 30 – 34 žiakov.

Na sviatok Božieho tela sa tu v nedeľu slúži iba jedna omša o 10:30, po ktorej nasleduje slávnostný obed pre farníkov. Lístky sa rezervujú v predstihu a obed sa podáva vo farskej hale.

Púť do Mindlandu je každoročným podujatím. Je možné absolvovať ju i pešo, v sobotu možno prejsť posledných 20 km. Fara zabezpečuje dopravu i ubytovanie v penzióne. Slávnostná omša sa koná vždy v nedeľu o 13.00.

Ďalším významným podujatím je *Deň rodiny – Farský piknik*, ktorý sa zvyčajne koná v prvú alebo druhú júlovú nedeľu v Slovenskom parku. Park sa nachádza asi desať minút autom od kostola. Farníci sa po omši presunú do parku, kde majú spoločný obed.

Z významnejších každoročne organizovaných podujatí treba spomenúť aj podujatie *Spievajme spolu (Sing Along)*. Ide o spoločenský večer, na ktorom účastníci spievajú slovenské piesne za sprievodu ľudovej hudby. Skôr spomínaný vianočný a veľkonočný bazár je i gastronomickým podujatím, spojeným s predajom slovenských tradičných špecialít (bryndza, klobásky, ovčí syr, pirohy, knedle, rezance, buchty, šišky). Výťažok z predaja je určený na prevádzku farnosti.⁴⁶

6. Záver

Z doterajšieho stavu výskumu možno konštatovať, že komunita Slovákov vo farnosti v Misisauga disponuje rozsiahlym kultúrnym potenciálom vo všetkých jeho zložkách:

a) Kultúra/kultúrne dedičstvo – hmotné/nehmotné kultúrne dedičstvo, najmä kultúrne tradície, tanečný folklór a náboženská kultúra.

b) Kultúrne inštitúcie a organizácie – nielen farský úrad, ale aj folklórny súbor, ružencový spolok, sobotná slovenská škola a ďalšie.

c) Kultúrne podujatia – hlavné a pravidelné, ale aj príležitostné, s rôznym stupňom pravidelnosti a formálnosti.

d) Kultúrna infraštruktúra – areál farnosti pozostávajúci z rozmanitých prvkov pomerne vysokej umeleckej aj trhovej hodnoty, navyše, vo výbornej kondícii (záhrada/park, parkovisko, kostol, hala, kuchyňa, ďalšie doplnkové priestory).

e) Ľudské zdroje – vedúce osobnosti (kňaz, učiteľka, vedúca FS a pod.), najaktívnejšia časť členov komunity, ktorí sa angažujú vo využívaní kultúrnych hodnôt, v činnosti inštitúcií, pri organizácii podujatí, budovaní, udržiavaní a vytváraní infraštruktúry.

Prirodzene, najstaršia generácia farníkov má niekedy iné predstavy o optimálnom fungovaní a využívaní priestorov farnosti a niekedy len s ťažkosťami súhlasí s požiadavkami a potrebami mladšej generácie, pre ktorú farnosť nepredstavuje primárne duchovnú, ale najmä kultúrno-spoločenskú štruktúru.

Perspektíva ďalšieho jestvovania a prípadne aj rozvoja skúmanej farnosti – či už ako náboženskej, kultúrno-spoločenskej alebo etnickej inštitúcie – je podmienená najmä:

- konštruktívnymi a tolerantnými medzigeneračnými vzťahmi,
- konštruktívnymi a tolerantnými vzťahmi medzi starousadlíkmi a novoprišelcami,
- vzťahmi a spolupracou s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí,
- prítomnosťou po slovensky hovoriaceho farára, otvoreného, tolerantného a ľudského farára (ako je to v súčasnosti),
- sebavedomím a dobrou ekonomickou kondíciou členov farnosti.

⁴⁶ V nedeľu po omši sa veriaci stretávajú vo farskej hale, kde pri káve spolu diskutujú. Kávu a šišky pravidelne zabezpečujú ženy zo spolku, majú na to vyhradené služby počas roka okrem letných mesiacov júl a august. Výťažok z predaja darujú vždy farskej pokladnici na prevádzku kostola. V roku 2023 darovali 1 570 dolárov. Zdroj: Bulletin farnosti, dostupné na web stránke kostola. Vychádza každý týždeň tlačou a k dispozícii je zdarma vo vestibule kostola (tiež dostupné na web stránke kostola) okrem mesiacov júl a august, kedy bulletin nevychádza.

Ohrozením sú nastupujúce emigračné a reemigračné trendy, ktoré sa netýkajú len Slovákov v Kanade. Ich aktérmi sa stáva tá časť občanov, ktorá je konzervatívne založená a nesúhlasí s extrémne liberálnou ideológiou, aktuálne už úplne preniknutou do kanadskej spoločnosti, školstva a vzdelávania a do pracovno-právnych vzťahov.⁴⁷ Časť emigrantov je motivovaná aj ekonomicky. „Tradičným“ ohrozením je, samozrejme, asimilácia, ktorá medzigeneračne rastie exponenciálne. Prejavuje sa najmä u najmladšej generácie, a to stratou kontaktu so slovenským jazykom a kultúrou a oslabením vedomia pôvodu.⁴⁸

Rímskokatolícka farnosť sv. Cyrila a Metoda v Mississauga v roku 2024 oslávi 90 rokov svojej existencie. Už len skromný obsah predmetného príspevku, ktorý je skôr sondou ako komplexným materiálom, svedčí o tom, že možnosť oslavovať toto jubileum nie je samozrejším, samovoľným ani náhodným výsledkom, ale je výsledkom dlhodobej, zväčša systematickej, ale vždy oduševnenej a nadšenej práce členov tejto farnosti.

Roman Catholic Parish of St. Cyril and Methodius in Mississauga as cultural potential of Canadian Slovaks

Michaela Grznárová – Ladislav Lenovský

The paper maps and analyzes the cultural potential of the Slovak community in the Roman Catholic parish of St. Cyril and Methodius in Mississauga. The presented text is the result of short-term field research in the studied area of Slovaks living in Canada and study of specialized literature. It examines the different components of cultural potential: tangible and intangible cultural heritage, cultural organisations, institutions, events and human resources.

From the current state of research, it can be stated that the Slovak community in the parish in Mississauga has extensive cultural potential in all its components. At the cultural level – we record material/intangible cultural heritage, especially cultural traditions, dance folklore and religious culture, within the component of the institution – diverse institutions are present: religious, cultural-social and educational. The cultural events component is represented by regularly recurring events within the calendar/religious year. The facilities of a well-functioning community of Slovaks and a safe space for community meetings are provided by the built infrastructure in the form of the parish of St. Michael. St. Cyril and Methodius of Mississauga, which includes: church, parish hall and garden. A special part of the cultural potential of Slovaks in the studied environment is represented by human resources: especially the parish priest (speaking Slovak), chairmen (and members) of individual associations, teachers and leaders of the folklore ensemble, who are involved in the use of cultural heritage, ensure the activities and operation of institutions, organize events and maintain (or even create new) infrastructure. The current community of Slovaks in the studied environment consists mainly of descendants of Slovaks from the migration wave after the World War II, after 1968 and newly arrived Slovaks (and their children) who settled in this area around 2000. The parish had and still has an irreplaceable place in the life of the Slovak community.

Supplements are the photographs of the parish in the appendix. Research results can be the basis for further research. They present possible directions of such research and present the cultural potential of the minority community of Slovaks living in this parish with an emphasis on preserving the language, culture, identity and religious life of the Slovaks living here. Roman Catholic Parish of St. Cyril and Methodius will celebrate ninety years of its existence next year (2024). For almost a century, Slovaks in the surveyed area of Canada (outside the territory of their mother state) have been striving to preserve the language, culture and identity of their ancestors. And they succeed!

⁴⁷ ... „uvažujeme o tom, že na dochodok bi sme sa vrátili naspät na Slovensko, vela našich známich tak rozmišľa...“ (muž, 53 r.), „moj brat sa vrátil s celov rodinov na Slovensko“... (muž, 41 r.), ... „rozmišľame tak, že možno keď budeme na dochotku tak pol roka budeme na Slovensku cez zimu, tu je veľmi zlá zima viete a potom cez leto budeme zase tu v Kanade“... (muž, 41 r.).

⁴⁸ ... „mám dvoch sinov, jeden bude končiť teraz strednú školu a druhí je na univerzite v Otave, obidvaja rozumejú slovenski, ale málo hovoria, ja z nimi len slovenski hovorím ... už sa narodili tu a už viac z angličtinov žijú, medzi sebou sa rozprávajú anglicki, ale zo mnov len po slovenski...“ (žena, 44 r.), ... „my máme dve céry, 17-ročnú a 14-ročnú a máme také pravidlo, že keď na mňa rozprávajú anglicki ja im neodpoviem, musja po slovenski mi to povedať, to máme doma také pravidlo...ale je to ťažké, lebo vidím, že medzi sebou sa rozprávajú anglicki, je im to už jednoduchšie“ ... (žena, 47 r.).

Obrázová príloha

Interiér kostola sv. Cyrila a Metoda, Mississauga

Veľkonočný bazár, farská hala Mississauga

Východná Slovak Dancers, skupina Vintage počas nácviku

Farár farnosti, Otec Gregor a M. Grznárová

Nový kostol sv. Cyrila a Metoda, 5255 Thornwood Drive, Mississauga,
oficiálne požehnaný 12. mája 1996

Prvý slovenský farský kostol sv. Cyrila a Metoda, 34 Claremont Street, Toronto, oficiálne vysvätený 9. novembra 1941